

Sametingsrådets redegjørelse om samisk film

1. INNLEDNING

Samisk film har hatt en betydelig utvikling de siste årene opp til i dag med samiske filmer som ofte synliggjøres og samiske filmskapere som oppnår milepæls mål på løpende bånd. Samisk film har hatt en imponerende start på 2023 med mange store produksjoner underveis, og med prisvinnende filmer som vises på de store filmfestivalene. Mye av fremgangen skyldes den aktive rollen *Internášunála Sámi Filbma Instituhtta* (ISFI) har hatt i dette arbeidet. Det er mye som skjer på feltet med mange aktive og etter hvert tunge aktører på banen, bl.a. Netflix, og strømmetjenesten Sápmifilm.com som nylig har inngått samarbeid med en stor global aktør.

Film defineres som en visuell kunstform, men kostnadsnivået for gjennomføring av filmprosjekter ligger så høyt at det som oftest er en del kommersielle hensyn som må tas i beslutningsprosessene. På grunn av størrelsesordenen til spesielt langformatproduksjoner som spillefilm eller TV-serier, så vil den samiske filmbransjen på sikt ha potensiale for å sysselsette en god del flere kunst- og kulturutøvere, samt andre, både lokalt og regionalt, og bidra til viktig verdiskapning i samiske områder.

Å gjøre film til en definerende aktør innenfor kulturnæringsfeltet i Sápmi og å gjøre regionene mer definerende i filmfeltet, vil kreve en felles innsats og et hevet ambisjonsnivå. Internasjonalt samisk filministutt er langt på vei for å gjøre film til en avgjørende verdiskapnings aktør i Sápmi, men behøver økt støtte. Samiske institusjoner må tilby støttende virksomhet, som f.eks. filmutdanning, og det vil kreve en allsamisk oppslutning på bl.a. Samisk Parlamentarisk Råds nivå for bl.a. å oppnå et økt nordisk søkelys på samisk film. Samisk filmbransje må se nærmere på hvordan øke filmtilbudet til samiske barn og unge, samt å ta innover seg problematikken om bevaring av samisk arkivfilm. Filmbransjen generelt kan støtte til med økt fokus på finansiering av spesielt samiske langformatproduksjoner. Visningssteder rundt omkring kan bli mer proaktive i å annonsere samiske filmer, spesielt dubbede filmer tilgjengelige på samisk.

Dette vil også kreve et hevet ambisjonsnivå fra bevilgende myndigheter med økt satsning på samisk film gjennom hele deres virkemiddelapparat fra styringsdokumentnivå til det varslede samiske kulturløftet fra regjeringen, særlig med tanke på finansiering av samiske langformatproduksjoner.

Det kreves en felles innsats for å oppnå samisk selvbestemmelse i film og med det oppfylle folkerettslige forpliktelser og prinsipper, og for å oppnå en reell samisk kunstnerisk frihet som bl.a. samiske kunstnere har etterlyst.¹

2. MÅLSETTING

Sametingsrådet ønsker med denne redegjørelsen å belyse eksisterende filmpolitikk på Sametinget og sette søkelys på rammebetingelser og situasjonen for samisk film. Målet for redegjørelsen er å foreslå strategier og tiltak for å øke tilgangen og produksjonen av samisk film.

Et delmål er å styrke de samiske språk ved bruk av film.

Sametingsrådet ønsker å løfte film som et medium som bidrar til det samiske folks historiefortelling. Samiske historier er en fremtredende del av den immaterielle kulturarven og den innholdsrike samiske fortellertradisjonen er et sentralt element i fremhevelsen av samisk filmkunst. I tillegg til å bidra til styrking av samisk identitet og selvfølelse, vil også samisk film kunne bidra til økt synliggjøring lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

¹ <https://www.saamicouncil.net/documentarchive/kultur-spmi-tenketank-2021-2022>

Det er enkelte områder som angår media i denne redegjørelsen, og det kommenteres kort der hvor media møter film. Det vises til sametingets mediamelding som er under produksjon og vil fremmes for plenum i løpet av 2023.

3. EKSISTERENDE FILMPOLITIKK

3.1. BEAIVEÁLGU²

I samarbeidsplattformen "Beaiveálgu" står følgende om film og kultur:

«Vi vil også arbeide for å bedre tilgangen til barne-tv, ungdomsprogram og film for barn og unge. Samarbeidspartnerne vil bidra til å styrke eksisterende institusjoner.»

3.2. GIĚLELUTNJEME – GIĚLLÁPTIM – GIĚLLALOKTEN³

I Sametingets strategi for samiske språk står følgende om film og serier for barn og unge;

«Behovet for samiske filmer og serier rettet mot barn og unge over hele Sápmi er stort, og tilbudet av samiske filmer er lite i forhold til etterspørsel og samfunnsbehov. Utfordringen er at produksjonstilskuddet for samiske serier og samiske filmer ikke står i samsvar med produksjonskostnadene.»

Og det står følgende om dubbing av barnefilmer;

«Filmer for barn og unge er viktige språkformidlere, og filmer med samiske språkvalg og filmer med samisk tekstvalg vil derfor være viktig for barns språkutvikling. Sametinget ser behovet for et nordisk samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd og de nordiske sameministrene for at samiske språk får en større plass i tv-kanaler, film og internettsider som er beregnet for barn og unge. Det må stilles krav til nordiske filmproduksjoner med offentlig støtte, at film også skal dubbles til de samiske språkene. Det må også stilles krav om at filmer for barn må ha ferdigdubbet versjon på samisk ved utgivelse av filmen.»

3.3. HJERTESPRÅKET⁴

I regjeringens forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk står det;

«Samisk film når ut til mange, både samer og andre. Samisk film kan derfor være en viktig kilde til informasjon om samisk kultur og bidra til synliggjøring. For at man skal bruke samisk media flittig må finnes et større tilbud av samisk medieinnhold for den samiske befolkningen. Det er viktig at tilbudet til barn og unge har prioritet, og det bør fokuseres på å styrke samiske barns språk, identitet, tilhørighet og selvbilde med både egenproduserte program og dubbing av internasjonale filmer og tv-serier til samiske språk.»

3.4. NASJONAL FILMPOLITIKK⁵

I St.meld. 30 (2014-2015)» En framtidsrettet filmpolitikk» presiseres det om ISFI;

«Samtidig er det ønskelig med et sterkt og tett samarbeid med de andre landene som har samisk befolkning og et tilsvarende ansvar for å ivareta urfolks rettigheter og kultur. Initiativet ISFI selv har tatt for å trekke inn de øvrige nordiske landene i drift og finansiering av instituttet, berømmes.

ISFI er allerede et etablert kompetansesenter for samiske filmarbeidere i Norge, Sverige, Finland og Russland, og det er positivt med ISFIs arbeid for å styrke sin posisjon i disse landene, samt å finne en bærekraftig økonomisk modell for ISFI».

Forøvrig ønsker dagens regjeringen å rette mer oppmerksomhet mot region som filmens kraftsenter⁶, og har også pekt på at de ønsker å satse mer på film. Dette fremheves spesielt når det er snakk om det varslede kulturløftet.

² <https://nsr.no/wp-content/uploads/2021/10/beaivea%CC%81gu-web-utkast.pdf> (2021-2025)

³ <https://sametinget.no/f/p1/ib8fe5d41-447c-437c-b017-fc5c052d69fb/sametinget-giellalokten-nor.pdf> (2018)

⁴ <https://www.regjeringen.no/contentassets/ad82d773c3094582a2660908b48886d3/no/pdfs/nou201620160018000dddpdfs.pdf> (2016)

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20142015/id2413867/> (2014-2015)

4. DEFINISJONEN AV SAMISK FILM

Norsk film har lenge operert med denne definisjonen; "Norsk film omfatter produksjon av forskjellige typer film, for eksempel spillefilm, kortfilm, dokumentar- og reklamefilm, i Norge eller med norske produsenter og filmfolk.». Forvaltningen av norsk film operer også med norsk kulturtest⁷ for å kunne avgrense hvilke produksjoner som kan oppnå offentlig støtte via virkemiddelapparatet.

Den norske definisjonen omfatter da gjerne også samisk film (produksjon av film i Norge), mens hvis man skal overføre dette til en samisk sammenheng, nemlig at all film som filmes i Sápmi defineres som samisk film, så blir det mere problematisk, bl.a. fordi historisk sett har film vært med på å fremme stereotypiske oppfatninger om samer.⁸ Selv-representasjon er uansett viktig i en definisjon av samisk film.

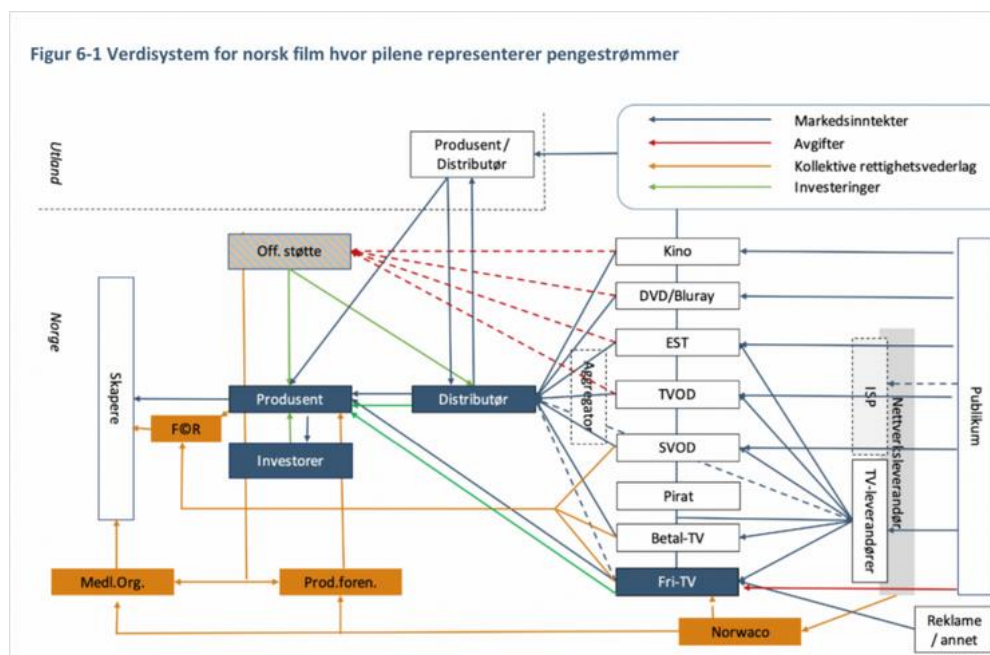
ISFI opererer med følgende definisjon for hvilke produksjoner som er støtteberettigede for støtte fra dem: "Sentrale roller i prosjektet skal innehas av personer som definerer seg som samisk eller er samisktalende. Definisjon sentrale roller er produsent eller co-produsent, og regissør eller manusforfatter." Denne definisjonen støttes av Sametingsrådet.

Sametingsrådet mener denne definisjonen er naturlig og vil bidra til å sikre verdiskaping i Sápmi.

5. VERDIKJEDE

For å kunne definere en verdikjede i samisk film, er en metode å gjøre en enkel analyse av pengestrømmene i norsk films verdikjede. En utredning over pengestrømmene i norsk film er gjort i Menon rapporten på oppdrag av bl.a. KUD.⁹ Til tross for at den norske verdikjeden er relativt omfattende i forhold til samisk film, så er det et greit utgangspunkt for en forståelse for verdikjeden i samisk film.

Utredning over pengestrømmene i verdikjeden for norske filmer og serier¹⁰ har følgende diagram for å illustrere pengestrømmen:

⁶ Diskusjon fra åpningskonferansen under TIFF 2023

⁷ 1. Manuskript eller litterært forelegg er originalskrevet på norsk eller samisk.

2. Hovedtemaet er knyttet til norsk historie, kultur eller samfunnsforhold.

3. Handlingen utspiller seg i Norge, et annet EØS-land eller Sveits.

4. Verket har et vesentlig bidrag fra opphavsmenn eller utøvende kunstnere bosatt i Norge, et annet EØS-land eller Sveits.

⁸ Jorma Lehtola; "Lailasta Lailaan" (2000)

⁹ Menon-publikasjon nr. 5/2018: UTREDNING AV PENGESTRØMMENE I VERDIKJEDEN FOR NORSKE FILMER OG SERIER

¹⁰ Menon-publikasjon nr. 5/2018

Diagrammet illustrerer filmens verdisystem, og på bakgrunn av denne kan man identifisere aktører som er operative i forhold til en samisk verdikjede. Når man forenkler dette diagrammet, og forstørrer skaperleddet som er en essensiell del av samisk film, så får man et nytt diagram.

Filmens verdikjede går fra produksjonsleddet og ut til publikum – altså de økonomiske transaksjonene mellom ulike ledd i prosessene fra en film er ferdigprodusert til den sees av publikum.

Skaperleddet som ligger foran produsentleddet i denne modellen gir et helhetlig bilde av pengestrømmene. I skaperleddet finner vi blant annet forfattere, regissører m.m. som bidrar til å skape det opphavsrettslig beskyttede verket, og dermed også de økonomiske rettighetene som danner grunnlaget for transaksjonene videre nedover i verdikjeden.¹¹

Verdikjeden i samisk film har en mye løsere struktur i forhold til den norske verdikjeden, samtidig som den har en minimal del av den norske verdikjeden. Man kan likevel bruke denne verdikjeden som inkluderer skapere til å sette et utgangspunkt til en samisk verdikjede.

Skapere: forfattere, regissører, skuespillere/utøvere, komponister, fotografer m.m.

Produksjon: samiske produksjonsselskap; NRK Sápmi; GLR

Distribusjon: Sápmi distribution (nå nedlagt); ISFI; produksjonsselskap; NRK

Visning: NRK (Fri-TV); SVT; YLE (Fri-TV); Sápmifilm.com (SVOD); kino herunder festivaler

Leveranse: ikke aktuell (nettverksleverandører)

Publikum: det samiske publikum i Sápmi, urfolk, internasjonalt

Det er også et ledd som forvalter inntekter basert på opphavsrett, de kollektive forvaltningsorganisasjonene. Disse er merket i gult i det første diagrammet, herunder FØR – som er Filmforbundets organisasjon for rettighetsforvaltning. Dette vil også kunne være en oppgave for bl.a. Sámi Filmbargiid Searvi (SFS) i en samisk sammenheng.

Det genereres betydelige pengestrømmer i norsk film som det samiske har en minimal del av. Dette bekreftes av Olsberg rapporten som sier at en av de største utfordringene til samisk film er synlighet på nordisk, og deretter internasjonalt nivå.¹² Økt synlighet av samisk film vil også potensielt aktivisere de ulike leddene i verdikjeden i mye høyere grad, og med det bidra til økt økonomisk bærekraft.

Menon-rapporten peker på 4 megatrender som de tror kommer til å påvirke filmbransjen og visning og finansiering av norske filmer og serier:

1. Alt blir strømming og publikum er alltid online.
Dette vil påvirke hvordan publikum velger å se filmer og serier.
2. Sterkere konkurranse fra globale aktører.
Dette vil påvirke tilbudet til publikum og mulighetene til å se norske produksjoner.
3. Kinoene får sterkere konkurranse fra hjemmevideomarkedet.
Dette påvirker igjen inntektene til nye produksjoner.
4. Disruptiv/banebrytende innovasjon i et høyt tempo. Dette setter verdikjeden slik vi kjenner den i dag under press, og kan endre verdikjeden i fremtiden og derigjennom kartlagte pengestrømmer.¹³

6. DET SAMISKE FILMMILJØET

Samisk film er relativt mangfoldig, med dokumentarer som hovedsakelig blir produsert for Fri-TV (ev. kinodistribusjon), kunstfilm, animasjonsfilm, korte fiksjonsfilmer, lange fiksjonsfilmer og på sikt fiksjonsserier. Målgruppene er varierte, men barn- og ungdom er en målgruppe som det er ønsket å satse mer på

¹¹ Menon-publikasjon nr. 5/2018

¹² Olsberg SPI – Sámi screen production – first draft report 2022.

¹³ Menon-publikasjon nr. 5/2018

Internasjonalt Samisk Film Institutt (ISFI) oppgir at de til 2020 har bidratt til finansiering av 77 nye samiske filmer mellom 2009 og 2020, og at de har 50 nye samiske filmer i utvikling.

6.1. INTERNAŠUNÁLA SÁMI FILBMA INSTITUHTTA

Internasjonalt Samisk film institutt (ISFI) har siden oppstarten i 2007, stått for en formidabel utvikling for samisk film, og har vært initiativtaker til mange av de tiltakene som i dag er sentrale i det samiske filmmiljøet, med en hovedvekt på produksjon av fiksjonsfilm. ISFI ble etablert i Guovdageaidnu (Kautokeino) i 2007 under navnet Internasjonalt samisk filmsenter AS. Etter en reorganisering i 2014, hvor de fikk nasjonal status, ble navnet endret fra senter til institutt. ISFI ligger direkte inne på statsbudsjettet og har derfor hatt jevnlig økning av midler siden oppstarten. Sametinget har 49% av aksjene til ISFI og utnevner styreleder til ISFI's styre. Guovdageaidnu kommune innehar 51% av aksjene. ISFI mottar også direkte støtte fra Sametingets budsjett, kpt. 8.5.5 med 1.950.000 NOK i 2023.¹⁴

ISFI har nylig bygd Duottar studio (2021) og som Sametinget støttet over søkerbasert tilskuddsordningen «Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat» med til sammen 815.000 NOK over to faser. Duottar studio har filmlyddopptak, miksingstudio og redigeringssuiter tilgjengelig for utleie til den profesjonelle filmbransjen. Duottar Studio tilbyr dubbing tjenester til samisk eller andre språk. Digital Talent Hub ligger også i Duottar studio og tilbyr innovativ teknologi til unge talenter for å utvikle ferdigheter innen digital historiefortelling. VFX, spillutvikling og etterproduksjonstjenester kan leveres til både den profesjonelle filmindustrien og til unge talenter som ønsker å utforske ny mediefortelling.¹⁵

ISFI tilbyr Sapmifilm.com som er en unik strømmetjeneste med en samling samiske og andre urfolksfilmer, tilgjengelig i Norge, Sverige, Finland, Grønland og Canada. Den fungerer som en SVOD (Subscription video on demand) og har et betydelig økonomisk potensial. Den er per dags dato en unik urfolksplattform i en global sammenheng og mye av inntjeningen den genererer går tilbake til rettighetshavere til filmene som blir vist på Sápmi film, hvor inntjeningen regnes etter antall visninger.

Arctic Indigenous Film Fund er et internasjonalt samarbeid mellom partnere på tvers av det sirkumpolare Arktis. Styret består av medlemmer fra Alaska, Grønland, Canada, Sápmi og Russland. Stiftelsen skal fremme høykvalitets arktiske urfolks filmprosjekter og samproduksjoner for å styrke urfolks kulturer, språk og samfunn. Arctic Indigenous Film Fund er etablert ved Internasjonalt Samisk Film Institutt i Norge, og eksisterer som en selvstendig organisasjon styrt av styret i AIFF.¹⁶

6.2. SKÁBMA FILBMAGUOVDDÁŠ

Urfolksfilmsenteret Skábma er et regionalt ressursenter for film- og audiovisuell industri som opererer innenfor det finske Sametinget, lokalisert i Enare. Senterets virksomhet finansieres i dag av Kunnskapsministeriet og Nasjonalt råd for kino. Urfolks filmsenter støtter planlegging, utvikling og produksjon av filmer og medieprodukter ved samarbeide, samt ved å identifisere finansieringskilder og partnere, og ved å organisere utdannings- og filmbransjearrangementer i den samiske regionen. Senteret formidler samisk film på tvers av ulike arrangementer og distribuerer informasjon om samisk film, samisk region og samiske filmskapere. I tillegg arrangerer Skábma filmfestivalen Skábmagovat for urfolk. Urfolksfilmsenterets formål er å; 1. støtte samiske film- og TV-produksjoner 2. Organisere filmopplæring og utdanning 3. organisere visnings- og formidlingsaktiviteter

6.3. SÁMI FILMABARGIID SEARVI (SFS)

Sámi filmabargiid Searvi (SFS) / Samisk Filmforbund er en interesseorganisasjon for samiske filmarbeidere med formål om «å verne og fremme samisk film og ivareta filmfagfolks interesser»¹⁷. De er en

¹⁴ <https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2021073187&dokid=1160045&versjon=1&variant=A&>

¹⁵ <https://isfi.no/duottar-studio/>

¹⁶ <https://isfi.no/aiff/>

¹⁷ <https://samidaiddar.no/sami-filmabargiid-searvi/no/formal/>

paraplyorganisasjon i Sámi Dáiddárráđđi (SDR) / Samisk Kunstnerråd hvis hovedmål er å "støtte Samiske Kunstneres arbeid ved støtteordninger og fremme deres behov politisk"¹⁸.

6.4. ANDRE AKTØRER

NRK Sápmi har i sin tid stått for mye av produksjon av TV-dokumentarer. NRK Sápmi har også lenge vært en stor produsent av medieinnhold for barn og unge, bl.a. dubbing/versjonering har vært en essensiell aktivitet i NRK Sápmi.

Guovdageainnu Lagas Radio (GLR) har jobbet med dubbing av både animasjonsfilm/ - serier og spill på oppdrag fra andre aktører. Det er også et sterkt filmmiljø i Dearn/Tärnaby på svensk side, hvor bl.a. filmfestivalen Dellie Maa har oppstått.

Utover disse aktørene har man produksjonsselskap, samiske foretak som leverer tjenester til bl.a. samisk filmproduksjoner, enkeltutøvere – som oftest organisert med enkeltmannsforetak som produserer eller skaper samisk film.

7. VIRKEMIDDELAPPARATET

Her er en kortfattet liste på virkemiddelapparatet tilgjengelig for samisk film. Utover de offentlige institusjonene som nevnes her, så er jo det offentlige virkemiddelapparatet tilgjengelig for samiske produsenter. Virkemiddelapparatet tilgjengelig for den nordlige landsdelen i Norge har tidligere hatt et samisk ansvar, men er i dag tilgjengelig for filmer tilknyttet den nordlige landsdelen.

7.1. INTERNAŠUNÁLA SÁMI FILBMA INSTITUHTTA (ISFI)

ISFI hadde i 2021 en omsetning på rundt 14,4 millioner kr, og i 2022 en omsetning på rundt 28 millioner NOK. som inkluderer bevilgning over statsbudsjettet på 16,8 millioner NOK, Sametingets direkte støtte og prosjektstøtte generelt.

ISFI gir støtte til; utvikling, manusskriving, produksjonstilskudd, distribusjon, reise og kompetanseheving.

7.2. SAMETINGET

Sametinget støtter ISFI for å utvikle og fremme samisk film over sametingets budsjett for 2023.

Sametinget har mange støtteordninger som yter og kan yte til samisk film. Under kultur har man disse; Kulturtiltak er en søkerbasert ordning hvor Sametinget delte ut kr. 1 636 450 kr. i 2022, og kr. 1 210 000 i 2021 til film. Prosjektene omhandlet langfilmproduksjoner, kortfilmproduksjoner, dokumentarer og dubbing av filmer for barn til samiske språk.

Institusjonsutvikling er en tilskuddsordning der bare institusjoner som får direkte tilskudd fra Sametinget over kapittel 8, kultur kan få innvilget støtte. Sametinget delte i 2021 og 2022 ut til sammen 700 000 kr. til ISFI. Prosjektene omhandlet både filmproduksjoner, dubbing, internasjonalisering av samisk film eller utvikling av ISFI som institusjon.

Regional utvikling er en søkerbasert tilskuddsordning. Krever at søker også mottar tilskudd fra en av Sametingets samarbeidspartnere.

Under språk har man dette tiltaket;

Språkutviklingstiltak er en søkerbasert tilskuddsordning som tidligere har tildelt midler til dubbing.

7.3. SÁMI DÁIDDÁRRÁĐĐI - SAMISK KUNSTNERRÅD (SDR)

Samisk kunstnerråd administrerer flere støtteordninger beregnet for samiske kunstnere og kunstnergrupper som er kanalisert gjennom Sametingets kunstneravtale som har en størrelsesorden på litt over 10 mill. NOK for 2023.¹⁹

¹⁸ <https://samidaiddar.no/no/tjenester/>

Samiske kunstnerstipend tildeler årlig forskjellige arbeidsstipend og stipend til mindre/kortere formål. Gjennom Dáiddafoanda tildeles det midler til samarbeidsprosjekter der kunstgrenene er representert ved minst to av Samisk Kunstnerråds kunstnerorganisasjoner. Det kan søkes om midler inntil kr. 200 000; i tillegg til AD HOC-midlene som skal gå til kortvarige prosjekter der kunstnerne ikke har hatt mulighet til å søke om andre midler. AD HOC-midlene er ment å skulle hjelpe kunstnere som på kort varsel får tilbud om å delta på festivaler, konserter, utstillinger, kurs etc. Det kan søkes om midler med inntil kr. 25 000.²⁰

7.4. SÁMERÁÐÐI – SAMERÅDET

Samerådet tildeler årlig kulturstøtte hvis formål er å støtte, revitalisere og fremme det tradisjonelle og moderne samiske kulturlivet over landegrensene. Tilskuddet skal styrke det samiske kulturlivet og samarbeidet, og gi en mulighet for samiske grupper, organisasjoner og enkeltpersoner til å søke om kulturstøtte. Samerådets kulturstøtte for 2022 til ulike kulturformål i hele Sápmi var på til sammen kr. 1.750.000. Ved fordeling av tilskuddene legges det særlig vekt på prosjekter som strekker seg over Sápmi. Kulturstøtten finansieres av Nordisk ministerråd og Sametinget på norsk side.²¹

Samerådet var sentral i Disney samarbeidet, og har tatt et ansvar med å formidle søkere til et årlig Disney internship hvor unge samiske filmskapere får jobbe som trainees i Disney konsernet, som en del av samarbeidsavtalen med Disney. Sametinget bidrar også økonomisk til dette initiativet.²²

7.5. REGIONALE AKTØRER

Nordnorsk filmsenter er en tilrettelegger for filmproduksjon i Nord-Norge for utvikling og produksjon av kort- og dokumentarfilm, samt kompetanseheving i filmmiljøet og ligger i Tromsø. NNFS hadde lenge ansvaret for samisk film med finansiering av minst en samisk film i året. Etter at ISFI ble etablert, falt dette ansvaret bort. Sámi Filmbargiid Searvi har i sin tid hatt en styrerepresentant, men etter en omorganisering skal samiske filmarbeidere ha 1. vara (blir alltid innkalt).

Filmfond Nord et ett av fire regionale filmfond i Norge, og har som mål å øke antall innspillinger i Nordland og Troms og Finnmark. Filmfond Nord mottar årlige tilskuddsmidler fra staten²³, som benyttes til utvikling og produksjon av audiovisuelle produksjoner etter søknad.²⁴

Troms og Finnmark fylkeskommunes arbeidsstipend for filmarbeidere; formålet med arbeidsstipendsordningen er å hjelpe filmarbeidere til å utvikle seg innen sitt fagfelt. Et stipend gis til en filmarbeider som er etablert, mens det andre gis til en filmarbeider som er i etableringsfasen. Det årlige arbeidsstipendet er på kr 75 000 til hver av filmarbeiderne.

Midtnorsk Filmsenter er et av syv regionale filmsenter, som forvalter statlige midler til utvikling og produksjon av film og spill, og som har som formål å utvikle Trøndelag som filmregion.

7.6. NORSK FILMINSTITUTT

NFI er statens forvaltningsorgan på film- og spillområdet, underlagt Kulturdepartementet, og gir tilskudd til utvikling, produksjon, lansering og formidling av filmer, serier og spill. De administrerer insentivordningen og gir tilskudd til samproduksjoner med andre land. NFI har 625 millioner til fordeling, bl.a. utvikling av film og produksjon av film som er relevant for samiske filmskapere. I tillegg ønsker NFI å satse mer på mangfold som også er relevant for samiske filmskapere.²⁵

¹⁹<https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2021073187&dokid=1160045&versjon=1&variant=A&>

²⁰ <https://samidaiddar.no/no/tjenester/stotteordnigner/>

²¹ <https://www.saamicouncil.net/se/kulturstod>

²² <https://www.saamicouncil.net/news-archive/apply-as-an-internship-at-walt-disney-animation-studios-2023>

²³ <https://filmfondnord.no/?id=1140004489&Article=119>

²⁴ <https://filmfondnord.no/om-oss/?Article=30>

²⁵ <https://www.nfi.no/dette-gjor-nfi/dette-gjor-nfi>

8. VISNINGSARENAER

Det er en del visningsarenaer som er sentrale for samisk film og samiske filmskapere. Flere norske og internasjonale visningsarenaer som har løftet samisk film, men det er enda et stort potensial i forhold til visningsarenaer. Nedenfor er en liste med oversikt over de viktigste filmfestivalene hvor samisk film vises permanent/jevnlig.

8.1. SÁPMI

Skábmagovat er initiert og organiseres av bl.a. Skábma filbmaguovddáš som er organisert under det finske Sametinget. Lokalisert i Anár hvor den arrangeres mot slutten av januar hvert år, og vil i 2023 være den 25. utgaven.²⁶

Dellie Maa er den første film- og kunstfestivalen i Sverige hvor alle filmskapere og kunstnere er urfolk, noe som gjør den til den første festivalen i sitt slag i Sverige. Lokalisert i Dearn/Tärnaby og med arrangementer i Stuhkie/Stockholm. Sist arrangert i 2021.²⁷

Riddu Riđđu har et relativt omstendelig urfolksfilmprogram i forbindelse med avviklingen av festivalen hvert år i juli i Olmmaivággi/Mannalden, Norge.²⁸

Raasten Rastah er en festival som arrangeres annen- hvert år i Plaassja/Røros, og som har begynt å arrangere film festival i mellomårene siden 2019. Til Raasten Rastah film 2022 ble det også produsert egne produksjoner sammen med lokal ungdom. Filmfestivalen kan også by på seminarer og andre kulturaktiviteter.²⁹

8.2. NORGE

Tromsø internasjonale filmfestival viser kvalitetsfilm fra hele verden og ble arrangert for første gang i 1991. TIFF har de siste årene begynt å ha økt fokus på samisk film og har hatt en eksepsjonell eksponering av samisk film på 2023 utgaven, med åpningsfilm og mange andre filmer, i tillegg til norgespremiere av «Árran 360» filmprogrammet.

Nordkapp Filmfestival er en mindre publikumsfestival og møtested for den nord norske filmbransje med beliggenhet i Honningsvåg.³⁰ Filmfestivalen har mottatt støtte til samiske tiltak.

8.3. INTERNASJONALT

ImagineNATIVE Film + Media Arts Festival - organisasjonens primære aktivitet - ble lansert i 2000, og er basert i Toronto, Turtle Island (Canada). ImagineNATIVE er verdens største arena for urfolks skjerminnhold og er anerkjent for høyt nivå og innovasjon i programmering.³¹

Nuuk International Film Festival ble lansert i 2017 som en kuratert filmfestival som viser nye og gamle verk fra arktiske urfolksfilmskapere. Festivalen er lokalisert i Kalaallit Nunaat (Grønland).³²

Māoriland Film Festival ble grunnlagt i 2014 for å feire urfolksstemmer og historiefortelling i film og for å løfte urfolks perspektiver og historier og er Aotearoas (New Zealand) internasjonale urfolksfilmfestival.³³

9. MULIGHETSROMMET FOR SAMISK FILM

Olsberg rapporten ser dette mulighetsrommet for samisk film;

«Mangfoldiggjøringen av hvilke typer historier som fortelles er en av de viktigste iboende mulighetene til samisk film. Tidligere marginaliserte individer og nordiske samiske historiefortellere bidrar til den globale samlingen av innhold og fortellinger for både kjente og nye publikum, samtidig som de styrker stolthet og identitet for generasjoner av mennesker som tilhører disse gruppene.

²⁶ <https://skabmagovat.fi/dav/>

²⁷ <http://www.delliemaa.nu/>

²⁸ <https://riddu.no/nb/festival-program-archive>

²⁹ <https://raastenrastah.no/om-oss/>

³⁰ <https://nordkappfilmfestival.no/festivalen/>

³¹ <https://imagenative.org/about/>

³² <https://niff.gl/about/>

³³ <https://maorilandfilm.co.nz/about/>

Det samiske samfunnet har en sterk kulturarv som presenterer et unikt salgargument etter hvert som urfolks historiefortelling blir populær i et globalt marked som i økende grad legger vekt på mer mangfoldig innholdsproduksjon.

Det har vært noen iøynefallende suksesser når det gjelder uavhengig filmskaping, som beviser kapasiteten til regionens mannskap og infrastruktur, deriblant Amanda Kernells «Sameblod» (2016).

Til tross for sin størrelse og sine utfordringer, er samiske produksjonsselskap generelt optimistiske med tanke på fremtiden, med sterke kreative ambisjoner når det gjelder historiene de ønsker å fortelle, og med noen som har spesifikke vekstplaner for at virksomheten skal ta på seg en større mengde av arbeid og nye ansatte.

Den nylige lanseringen av ISFI's Duottar Studio i Kautokeino kan være en game changer for tempoet i utviklingen av sektoren, ved å plassere viktige industristandard etterproduksjonsanlegg i dagens hjerte av samisk filmindustri.

ISFI's strømmetjeneste spesialisert for samisk og urfolksinnhold, kalt Sapmi Film, er et annet sentralt element der samiske filmskapere kan opprettholde eierskap og handlefrihet for sine kreasjoner samtidig som de eksponerer verket for publikum i Norge, Sverige, Finland, Grønland og Canada, og bør utvides.»³⁴

Kjernen til samisk film, og er at man skal fortelle sine egne historier – «telling our own stories» som har et enormt potensial i den immaterielle kulturarven med den rike samiske fortellertradisjonen som et sentralt element.

10. UTFORDRINGER

10.1. FILM ER KOSTNADSKREVENDE

Filmproduksjon er kostnadskrevende, og man kommer raskt opp i millionbeløp selv på de korteste produksjoner. I filmbransjen blir man godt vant til at budsjettene handler om millionbeløp. En lavbudsjettspillefilm koster rundt 20-30 millioner. Det er viktig at man tar innover seg at dette er en kostbar kunstart. Til gjengjeld kan ringvirkningene til spillefilmene være ganske omfattende, og generer inntekter til særlig lokalt og regionalt næringsliv der hvor filmen spilles inn. Derfor er det essensielt å ha fokus på verdiskapning når det bl.a. gjelder lokalisering av filmproduksjoner. Om man beholder filmproduksjonene i så stor grad som mulig i Sápmi, vil dette generere viktig verdiskapning. I tillegg vil det ferdige produktet virke samfunnsoppbyggende med styrking av identitet og tilhørighet samt bidra til at samiske historier løftes frem, i tillegg til å løfte status til samiske språk.

10.2. MANGLENDE TILBUD FOR BARN OG UNGE

Giäleluttjeme – Giellalápmi – Giellalokten³⁵ beskriver at «et kvalitativt godt samiskspråklig tilbud til unge på alle samiske språk er mangelfullt. Både teksting og/eller dubbing til samisk av populære barne- og ungdomsprogram, som et supplement til egenproduksjoner forankret i samiske verdier og samfunn, er et virkemiddel av unik verdi for samiske barns språk- og identitetsutvikling.

Samiskspråklig tilbud er viktige for samiske barn, og har betydning for barns språkutvikling, selvfølelse og identitetsdannelse. Det er viktig at barn og unge har tilgang til samiske filmer og serier på samisk. Gjennom samiske filmer og serier vil barn og unge lære språkene, fremme språkene og det vil også bidra til språkvalg for lek og samspill.

Filmer for barn og unge er viktige språkformidlere, og filmer med samiske språkvalg og filmer med samisk tekstvalg vil derfor være viktig for barns språkutvikling. En løsning er å dubbe filmer.»³⁶

ISFI har de seneste årene dubbet flere langfilmproduksjoner rettet mot barn. Disse prosjektene koster mellom 500-900.000 NOK. Til tross for at dette er relativt kostnadskrevende tiltak, så er dette kun kortsiktige løsninger. Dubbing er i aller høyeste grad et språktiltak. Det er derfor også viktig å få på plass dubbing for de mindre samiske språkene. Dubbing er også et mediatiltak hvor bl.a. NRK Sápmi har hatt en avgjørende rolle. Dette kommer til å drøftes nærmere under Sametingets mediemelding som er under produksjon.

³⁴ Olsberg SPI – Sámi screen production – first draft report 2022:

³⁵ <https://sametinget.no/f/p1/ib8fe5d41-447c-437c-b017-fc5c052d69fb/sametinget-giellalokten-nor.pdf> (2018)

³⁶ <https://sametinget.no/f/p1/ib8fe5d41-447c-437c-b017-fc5c052d69fb/sametinget-giellalokten-nor.pdf> (2018)

Videre beskriver Giellalokten; «Samiske filmer og serier for barn og unge er viktige og nødvendige, fordi samiske filmer, i motsetning til dubbing og teksting av filmer, har et samisk innhold og et samisk perspektiv. Samisk filmkultur tar opp, bearbeider og videreutvikler mange av de utfordringer samisk kultur og identitet står i når det gjelder fortid, nåtid og fremtid. Samisk film er dynamisk og levende filmkultur med varierte, nyskapende og dagsaktuelle fremstillinger av samisk kultur og identitet. Samiske filmer og serier for barn og unge bidrar også til å spre kunnskap og informasjon om samiske språk, kultur og samfunnsliv til storsamfunnet.»³⁷

Den langsiktige løsningen for økt filmtilbud til samiske barn og unge er å utvikle og produsere film for denne målgruppen, noe som Giellalokten også påpeker som det viktigste tiltaket når det gjelder film for denne gruppen. Globaliseringen av medieinnhold kommer til å være en utfordring på sikt i forhold til lokal/regional/nasjonal innholdsproduksjon på bekostning av lokale, regionale, eller nasjonale verdier m.m., noe Menon-publikasjonen peker på.³⁸

Sametingsrådet mener det vil være viktig å legge en langsiktig strategi i forhold til produksjon av film rettet mot barn og unge, som er forankret i samiske verdier og samfunn, for å styrke samiske barns språk, og ikke minst identitetsutvikling og selvforståelse.

10.3. INTERNASJONALT SAMISK FILM INSTITUTT – BEHOV FOR INSTITUSJONSUTVIKLING

Dersom samisk film skal kunne utnytte sitt fulle potensiale, er det avgjørende at ISFI styrkes som institusjon. ISFI har utvilsomt vært sentral i den store utviklingen som samisk film har opplevd. Olsberg rapporten peker på at en av ISFIs viktigste styrker i å skape programmer og muligheter for samiske filmskapere ligger i strategiske partnerskap med både nordiske og internasjonale aktører; de tilbyr finansielle investeringer, bransjestandardopplæring, utstillings- og distribusjonsveier for filminnhold, og en utvidet internasjonal profil for det samiske samfunnet.³⁹ Samtidig påpeker Olsberg rapporten at ISFI og den voksende samiske filmsektoren er en del av en internasjonal bevegelse om å øke publikums tilgang til mer mangfoldig og autentisk film- og tv-innhold. Ikke bare ønsker publikum å se denne typen innhold, men de potensielle sosiale, kulturelle og økonomiske muligheter som ligger i det for innholds skapere og relaterte tjenesteleverandører er ubestridelige.

Olsberg rapporten bemerker i tillegg at ISFI er svært godt ansett innen politikk og industri, spesielt gitt de begrensede ressursene de opererer med. Mange informanter anser dem for å være en modell i å skape muligheter og økt samarbeid i et samfunn som er spredt over nasjonale grenser.

ISFI peker på utfordringer i forhold til bemanning, og kapasitet til å ta unna alle oppgaver som øker i takt med alle tiltak som blir iverksatt. Dette inkluderer finansiering av innhold og aktiviteter samt administrativ finansiering for å utvide ansatte og interne ressurser. ISFIs strømmetjeneste Sapmifilm.com som potensielt kan bidra til avgjørende verdiskaping i samisk filmbransje, dersom den blir styrket til den blir bærekraftig og begynner å gi avkastning.

10.4. MANGLENDE SYNLIGHET

Samisk filmbransje er relativt liten og mangler synlighet i Norden og internasjonalt⁴⁰. Dette peker på at samisk film har mer å gå på, til tross for den store utviklingen samisk filmbransje har opplevd i senere tider. ISFI har gitt tydelige signaler på at de mangler ressurser for å kunne oppnå de store resultatene. Det er påtakelig hvor lite synlig samisk film er på nordisk nivå, selv om den samiske filmbransjen har opplevd betydelige suksesser – ikke minst i forbindelse med Amanda Kernells «Sameblod» (2016).

Økt synlighet er essensielt for å kunne løfte samisk film og få utnyttet dets potensiale.

Det er behov for en felles samisk filmpolitikk som forankres gjennom Samisk Parlamentarisk Råd. Både for å styrke Sametingene, men også for å styrke forpliktelsene til de nasjonale TV-kanalene ved produksjon av bl.a.

³⁷ <https://sametinget.no/f/p1/ib8fe5d41-447c-437c-b017-fc5c052d69fb/sametinget-giellalokten-nor.pdf> (2018)

³⁸ Menon-publikasjon nr. 5/2018 (s.79)

³⁹ Olsberg SPI – Sámi screen production – first draft report 2022:

⁴⁰ Olsberg SPI – Sámi screen production – first draft report 2022:

TV-dokumentarer og for å utrede samarbeidsmuligheter for dubbing. På den måten kan man åpne for muligheten å produsere flere dubbing-prosjekter ved et nordisk samarbeid, men også for å forplikte virkemiddelapparatene på både svensk og finsk side til å støtte samisk film i langt større grad.

10.5. MANGLENDE UTVIKLINGSMULIGHETER FOR SAMISKE FILMARBEIDERE

Olsberg rapporten fremhever en rekke indikatorer som peker på manglende kompetanse muligheter for samisk film;

- Økt produksjon av skjerminnhold på verdensbasis, fører til økt etterspørsel etter kompetanse
- Erfarne samiske filmarbeidere er vanligvis utilgjengelig for nye prosjekter
- Samiske filmskapere drar for å utdanne seg på filmskoler og kommer ikke tilbake på grunn av mangel på stabile jobbmuligheter
- Det er kompetansegap rundt visse spesialiserte produksjons- og etterproduksjonsfasiliteter og -personell
- Det er begrenset tilgang på utleiestyr i Sápmi-regionen

Vekst i etterspørselen etter filmarbeidere og studioplass fra en voksende produksjonssektor, i tillegg til fokus på bredere tilgjengelighetsinitiativer.

Det er et stort behov for økt kompetanse og utdanningsmuligheter innen samisk film. Nå blir store deler av filmproduksjonene, særlig etterarbeidsdelen satt utenfor samiske verdiskapingsområder. I tillegg er det også et behov for filmutstyrsparke i samiske områder, for å imøtekomme behovene for både samiske, og ikke-samiske produksjoners behov leie av utstyr. Den beste måten å øke kompetanse på, er ved å delta på produksjoner – dette er et tiltak som kunne utvikle i større grad.

Sámi filbmabargiid searvi (SFS) har etterlyst økt kompetanse behov på bl.a. kunstoffilm.

Sámi allaskuvla tilbyr for tiden en utdanning innen film i samarbeid med ISFI⁴¹

10.6. DISTRIBUSJONSMULIGHETER

Distribusjon av samisk film har lenge vært en utfordring. Det ble i sin tid satt i gang et distribusjonsselskap, Sápmi Distribution, men den er nå nedlagt noen år siden. Distributøren er av en avgjørende karakter i forhold til verdikjeden som er beskrevet tidligere, men er avhengig av salg for å kunne ha nok inntjening.

Distribusjonen er i dag overtatt av ISFI og produsentselskapene selv, og det er grunn til å tro at dette bidrar til å forhindre en offensiv spredning av samisk film.

10.7. MANGLENDE FINANSIERING AV LANGFORMATSPRODUKSJONER

Finansiering av langformatsprosjekter er en stor utfordring for samisk film. Informanter finner det utfordrende å få støtte til grenseoverskridende prosjekter, og at det samiske filmfeltet opplever dette som krevende. Kunstnerundersøkelsen Sametinget gjennomførte viste at mange kunstnere opplever det som vanskelig å få støtte fra nasjonale virkemidler.⁴²

Det er en bekymring rundt økning av strømmetjenester på bekostning av kino, da norske filmer har mest inntjening på kino og denne inntjening også danner grunnlaget for støtte til fremtidige produksjoner. Både Olsberg rapporten og Menon rapporten peker på strømmetjenester som en megatrend som det er vanskelig å forutse på sikt hvordan kommer til å påvirke markedet.

De etablerte samiske regissører som Nils Gaup og Amanda Kernell har fortalt om vanskene å oppnå støtte til samisk film, og hvordan de store finansieringsaktørene har vansker med å se verdien av samisk film og ofte kategoriserer samisk film som smalt – uten stor kommersiell verdi.

Den største utfordringen og dilemma samisk filmbransje har er at det er ikke avsatt midler til store samiske produksjoner i det offentlige virkemiddelapparatet. Det er utfordrende å oppnå finansiering til spillefilm, men

⁴¹ <https://samas.no/se/studier/filbma-buvttadeapmi-sami-ja-algoalbmot-muitalusat-filmmaid-bokte>

⁴² Noodt & Reiding AS. «Samisk kunstnerundersøkelse.» Prosjekteier Sametinget/Samisk kunstnerråd. Alta: Noodt & Reiding AS, 2019.

det er enda mer krevende å oppnå finansiering til en samisk spillefilm. Det er krevende for samiske produsenter å nå frem til de store finansører med overbevisning da de mangler erfaring i spillefilmproduksjon, noe som er viktig for å ha en reell sjanse til å oppnå støtte – dette er et stort dilemma og et paradoks. Dette fører til at samiske regissører og produsenter utfordres med strukturelle problemstillinger i møte med store finansører. Konsekvensen er at de fleste store samiske produksjoner kommer til å vurderes etter kriterier som ekskluderer samisk kunstnerisk frihet og kulturell samisk selvbestemmelse. Det vil være avgjørende for samisk selvbestemmelse i film og samisk kunstnerisk frihet å få allokert egne midler til store samiske produksjoner. ISFI har ambisjoner om å kunne finansiere 2-3 langformatproduksjoner i året med 100 millioner til produksjonsstøtte.

10.8 MANGLENDE BESKYTTELSE

Manglende beskyttelse av samisk kultur, gjør det lettere for eksterne aktører å misbruke/appropriere samisk kultur på bekostning av samisk verdiskapning. Det er internasjonalt en stor etterspørsel etter samisk kunstuttrykk, deriblant samisk film.

ISFI rapporterer om stor etterspørsel fra produsenter og filmarbeidere fra hele verden, og har lite kapasitet til å håndtere alle forespørsler. Et annet eksempel på den økende interessen er Walt Disney Animation Studios publikumssuksess «Frost» samt oppfølgeren «Frost2» hvor en ekspertgruppe fremforhandlet en historisk avtale med Disney som også har en stor betydning for oppfattelsen av samisk kunst og kultur.⁴³

Denne avtalen har bl.a. drevet frem en en rettighets- og eierskapsbasert tilnærming til samisk kultur, og har i ettertid blitt fulgt opp av bl.a. IMKÁS prosjektet⁴⁴ ved Sametinget.⁴⁵

«Nothing about us, without us» - løselig oversatt til «intet om oss, uten oss», er et viktig prinsipp for samisk filmbransje som støtter denne tilnærmingen til samisk kultur.

Denne problemstillingen blir fulgt opp i *Pathfinder – guidelines for responsible filmmaking with the Sámi people and Culture* som er et felles initiativ fra Internasjonalt samisk film institutt, Sámi Filbmabargiid Searvi (SFS) og referansegruppen Pathfinder filmskapere. Pathfinder-retningslinjene er ment å tjene flere formål. På den ene siden er den ment som en praktisk veiledning for filmskapere/-prosjekter som ønsker å inkludere samiske temaer, temaer og personer i sine filmer om hvordan man kan tilnærme seg dette arbeidet på en respektfull måte. På den annen side ønsker dette dokumentet også å peke på hvilke verdier samer verdsetter og gi veiledning for å unngå uriktig fremstilling og tilegnelse.⁴⁶

I denne sammenheng er viktig å huske at Pathfinder veilederen kun har en rådgivende rolle, og utøver ingen juridisk myndighet utover en moralsk påminnelse og forpliktelse.

10.9 ARKIVFILM

For tiden er det ingen som har et hovedansvar for ivaretagelse av arkivfilm av samer. Arkivfilm av samer finnes i utallige samlinger, både offentlig og privat rundt omkring hele verden. Verken Sámi arkiiva eller ISFI har mulighet å prioritere ivaretagelse av dette materialet, mest på grunn av ressursutfordringer. Foreldelsesfristen på mye av materialet er på overtid og det haster å få digitalisert det og ikke minst å få organisert det materialet man vet om. Bl.a. finnes det visuelt materiale av samer på det nasjonale filmarkivet i USA; «The library of congress, packard campus for audio visual conservation» i Washington DC, USA.

Det finnes bl.a. materiale i forbindelse med Alta-saken som burde organiseres. I tillegg opplyste Sámi arkiiva at de får rundt en henvendelse i måneden på foto/film materiale fra folk fra hele verden som de ikke kan prioritere å ta inn pga. ressursmangel.⁴⁷ Verdifull materiell kulturarv er i ferd med å forvitte dersom de ikke lokaliseres og oppbevares på forsvarlig måte.

⁴³ https://sametinget.no/_f/p1/i8604a805-ec7d-40c1-ad0c-b3313eb3baf9/agreement_wdas_sami-4.pdf

⁴⁴ https://sametinget.no/_f/p1/i082cb4c4-364c-4cbc-9ca4-471c57f33014/imkas-rapport-delprosjekt-varvinter-2021.pdf

⁴⁵ https://sametinget.no/_f/p1/i082cb4c4-364c-4cbc-9ca4-471c57f33014/imkas-rapport-delprosjekt-varvinter-2021.pdf

⁴⁶ <https://isfi.no/article/pathfinder-guidelines/>

⁴⁷ Møte med Sámi arkiiva 12/12-22

11 STRATEGIER

På bakgrunn av de problemstillingene som er belyst i redegjørelsen, ønsker Sametingsrådet å skissere mulige strategier som kan bidra til målsettingene presentert i innledningen.

11.1 STYRKE INTERNASJONALT SAMISK FILM INSTITUTT (ISFI)

Sametingsrådet vil arbeide for å få økt ISFI sin kapasitet og ressurser til å løfte samisk film til et nivå hvor permanent verdiskapning kan begynne å skapes i forbindelse med filmproduksjoner. Sametingsrådet vil bidra til økt anerkjennelse av ISFIS grenseoverskridende kapasitet ved å synliggjøre, utvikle og sikre en felles innsats både på nasjonalt, nordisk og arktisk nivå for å få på plass finansiering av innhold og aktiviteter, samt administrativ finansiering for å utvide ansatte og interne ressurser.

11.2 ØKE FILMTILBUDET TIL BARN OG UNGE

Sametingsrådet vil bidra til gode finansieringsmuligheter for dubbing av filmer til samisk, og sikre tilrettelegging for dubbing til de mindre samiske språkene. Vi bør i samarbeid med det samiske filmmiljø arbeidet opp mot globale medieaktører som bl.a. Disney, for å dubbe populære filmer til de samiske språk.

Sametingsrådet ønsker å videreføre støtte opp om samiske filmprosjekter rettet mot barn og unge i Sametingets virkemiddelapparat. Vi mener det bør utvikles en felles strategi for å styrke og øke innholdsproduksjon rettet mot barn og unge sammen med den samiske filmbransjen.

11.3 UTFORME FELLES SAMISK FILMPOLITIKK

Sametingsrådet vil arbeide for å få utformet felles samisk filmpolitikk forankret i det Samisk Parlamentarisk Råd, og sikre at mulighetene for økte finansieringsmulighetene til samisk film på et nordisk nivå blir nasjonale prioriteringer.

11.4 ØKE FINANSIERING TIL SAMISKE LANGFORMATPRODUKSJONER

Sametingsrådet støtter ivaretagelse av samisk selvbestemmelse og vil synliggjøre manglende finansiering av samiske produksjoner i det offentlige virkemiddelapparatet, og arbeide for økt og bedre finansiering til samiske langformatproduksjoner, som spillefilm og TV-serier.

11.5 SIKRE SAMISK FILMUTDANNING OG KOMPETANSEHEVING

For at mer av verdiskapingen skal skje i samiske områder er det behov for økt kompetanse og utdanningsmuligheter innen samisk film. Sametingsrådet vil i samarbeid med samisk filmmiljø og Sámi Allaskuvla undersøke muligheter for en permanent løsning til samisk filmutdannelse. Sametingsrådet vil også arbeide for å øke utdanningsmuligheter for samiske filmarbeidere ved de nasjonale filmutdanningene.

11.6 ØKE VISNINGSTEDER

Sametingsrådet vil bidra til økt synlighet ved å løfte samisk film og utnytte dets potensiale, ved å arbeide for økning av visningssteder av samisk film. Sametingsrådet vurderer samarbeid med filmfestivaler, bl.a. Tromsø Internasjonale Film Festival for å styrke visningsarenaer av samisk film.

11.7 SIKRE BEVARING AV SAMISK ARKIVFILM

Sametingsrådet vil i samarbeid med samisk filmmiljø arbeide for å finne en løsning på bevaring av samisk arkivfilm, og vurdere muligheten rundt alternative løsninger.

LITTERATURLISTE:

- Samerådet (2022). *Kultur-Sápmi tenketank rapport 2021-2022*. Samerådet.
<https://static1.squarespace.com/static/5dfb35a66f00d54ab0729b75/t/62332b011fb53e19360892f8/1647520522606/KULTUR-S%C3%81PMI+JURDDABEASSI+RAPORTA+2021-2022+-+NO.pdf>
- Norske Samers Riksforbund (2021). *Beaiveálgu-erklæringen*. <https://nsr.no/wp-content/uploads/2021/10/Beaivea%CC%81lgu-erklæringen-norsk-versjon-WEB.pdf>
- Sametinget (2018). *Gielleluttjeme – Giellalåptim – Giellalokten: Sametingets strategier for samiske språk*. Giellaossodat/Språkavdelingen. https://sametinget.no/_f/p1/ib8fe5d41-447c-437c-b017-fc5c052d69fb/sametinget-giellalokten-nor.pdf
- NOU 2016:8 (2016). *Hjertespråket - Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Meld. St. 30 (2014-2015). *En framtidensrettet filmpolitikk*. Kulturdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/7a2bd58ee37f45609e7cb1c58240bfe1/no/pdfs/stm201420150030000dddpdfs.pdf>
- Lehtola, J. (2000). *Lailasta Lailaan*. Kustannus-Puntsi.
- Menon-publikasjon nr. 5/2018 (2018). *UTREDNING AV PENGESTRØMMENE I VERDIKJEDEN FOR NORSKE FILMER OG SERIER*. Menon economics og BI. <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2018-5-Utredning-av-pengestr%C3%B8mmen-i-verdikjeden-for-norske-filmer-og-serier-1.pdf>
- Olsberg SPI (2022)– *Sámi screen production* (first draft).
- Sametinget (2022). *Sametingets budsjett 2023*. Sametinget.
<https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2021073187&dokid=1160045&versjon=1&variant=A&>
- Sametinget/Samisk kunstnerråd (2019). *Samisk kunstnerundersøkelse*. Noodt & Reiding AS.
- Internašunála Sámi filbma instituhtta (2021). *Ofelaš -The Pathfinder: Guidelines for Responsible Filmmaking with Sámi Culture and People*. ISFI: <https://isfi.no/wp-content/uploads/2021/04/OFELAS%CC%8C-FINAL-2022.pdf>

BIBLIOGRAFI:

- Nickerson, M. (2019). *ON-SCREEN PROTOCOLS & PATHWAYS: A Media Production Guide to Working with First Nations, Métis and Inuit Communities, Cultures, Concepts and Stories*. ImageNative. <https://iso-bea.ca/wp-content/uploads/2021/09/On-Screen-Protocols-Pathways.pdf>
- Janke, T. (2009). *Pathways and protocols: A filmmakers guide to working with Indigenous people, culture and concepts*. Screen Australia. <https://www.screenaustralia.gov.au/getmedia/16e5ade3-bbca-4db2-a433-94bcd4c45434/Pathways-and-Protocols.pdf>